

ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ СИЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ Б. БАРБЕРА

У даній статті автор досліджує особливості поняття політичної участі в контексті теорії сильної демократії Б. Барбера крізь призму функціональних ознак процесу політичного обговорення. Вивчаються наступні функції обговорення: артикуляція інтересів, угоди і обміни; переконання; встановлення порядку денного; дослідження обопільності; почуття і когнітивні зв'язки; підтримка автономності; присутність і самовираження; переформулювання і реконцептуалізація; побудова громади як творення суспільних інтересів, загального блага і активних громадян. Доводиться думка про перевагу розуміння політичної участі в межах теорії сильної демократії у порівнянні з іншими підходами, пропонуваними теоретиками ліберальної демократії.

Ключові слова: політична участь, сильна демократія, ліберальна демократія, політичне обговорення, громада, громадянин, прийняття політичних рішень.

Американський дослідник Б. Барбер розробляє теорію сильної демократії як альтернативу представницьким моделям, що на думку вченого, втратили свою актуальність і продуктивність, вони максимально вичерпали свої позитивні потужності, і сьогодні більше вирізняються негативними наслідками, аніж позитивними зрушеннями, а відтак потребують адекватної заміни. Він переконаний, що виключно сильна демократія як зразок прямої демократії може відповідати політичним реаліям сучасності, людській природі і телеології політики як такої. Безперечно, даний різновид демократичного правління не має чіткої кореляції з прямими демократією стародавнього світу, так само як і не збігається своїм інструментарієм з комунітаристськими практиками.

Сильна демократія – це така форма правління, за якої свідомі громадяни, наділені достатнім рівнем об'єктивного знання та інформації, спроможні використовуючи легальну процедуру обговорення, приймати легітимні рішення, що стосуються певної соціальної спільноти, засад її існування і найбільш гострих проблем функціонування. Тобто спільнота власноруч творить свою долю, вона самостійно розробляє рішення і продукує їх з урахуванням загального блага, і спільних цілей, які сприймаються членами громади свідомо більш важливими для кожного аніж індивідуальні і приватні.

Кожна людина є громадянином, і її життя розгортається у модусі політичної участі, а це значить, що політична активність індивідуума проявляється не з певною часовою закономірністю участі у виборах або референдумах, громадянин – це не роль, яку приміряє на себе людина час від часу, це спосіб життя, а політична участь – це єдино можлива форма розгортання людського буття. Людина і громадянин виступають синонімічними поняттями, політична участь постає сенсом процесу існування окремого індивіда і спільноти у цілому, тому що перший априорі не можливий без другої, і навпаки, між ними яскраво виражений двосторонній когнітивний зв'язок, який неможливо розірвати, уникнути або по-

долати, він визначає логіку їхньої взаємодії, вносить ясність щодо онтологічного призначення.

Для того щоб максимально вичерпно зрозуміти сутність поняття політичної участі в контексті теорії сильної демократії Б. Барбера, нам необхідно розглянути вихідні предметно-понятійні аспекти, а саме з'ясувати зміст, що його вкладає, американський науковець, у такі дефініції як громадське обговорення, суспільна думка, громада, тобто вдатися до розгляду епістемологічного аспекту політичної участі і політики взагалі в рамках запропонованого вченим дослідницького підходу.

Б. Барбер переконаний у тому, що політичне знання має бути відокремленим від формальної філософії і відігравати роль власної епістемології, лише за таких умов політика може стати джерелом політичного знання у партисипаторному модусі. Він наголошує: "Коли політика описує суверенну царину, політичне знання є автономним і незалежним від абстрактних підвалів. Коли політика описує сферу дії, політичне знання є аплікативним або практичним і може бути змальоване як практика. Коли політика переймається підвищенням свідомості і історично змінюваними обставинами, політичне знання є умовним і гнучким щодо часу. Коли політика розуміється як продукт людської майстерності і винахідливості, політичне знання є творчим і вольовим – чимось зробленим, аніж чимось похідним чи представленим. І нарешті, коли політика є провідною сферою спільної справи (*res publica*), політичне знання є суспільним і консенсусним, аніж суб'єктивним (продуктом окремих сприйнятів або приватної мотивації) та об'єктивним (існуючим незалежно від індивідуальної волі)" [1, с. 167].

З наведеного вище матеріалу стає зрозумілим, що вчений пропонує нам відійти від політичної епістемології як формальної епістемології чистого розуму і сприймати її як практичне судження. Він намагається провести чітку межу, що розділяє ці два протилежні підходи і наводить ряд виважених аргументів. На його думку, прагматичний і саморегулюючий характер демократичної політики робить демократичне політичне знання автономним, натомість філософське знання вважається залежним і похідним від попереднього дослідження (емпіризм), від першопочаткових ідей (ідеалізм). Вчений переконаний у тому, що в силу абстрактного статусу істини, пропонованої метафізикою, вона не може відповідати суті політики. Остання має творитися на основі суспільної думки, яка виступає основним критерієм верифікації продуктивності політичного процесу. Істина у філософському прочитанні робить філософське знання залежним і похідним, статична рівновага спричинює його спекулятивний і рефлексивний характер, поняття Абсолюту і вічності прищеплюють філософському знанню незмінність, фіксована і дана реальність – представницький характер, а часткова вірогідність – діалектику суб'єктивного та об'єктивного. З вище наведеного, стає зрозумілим, що вчений переконаний у тому, що філософське знання не може слугувати теоретичним підґрунтям політики, таким може бути лише політичне знання, яке має абсолютно інші підвалини.

Отже, демократія потребує ефективної суспільної думки. Для її появи ми маємо розвивати таку форму політичної свідомості, яка посилить розуміння і симпатія мотивованих інтересами індивідів і перетворить їх на громадян, спроможних на власну переоцінку і переоцінку своїх інтересів у відповідності до новостворених суспільних норм і по-новому усвідомленого загального блага. Підсилюючи думку Б. Барбера, можемо звернутися до роботи англійського філософа ХІХ сторіччя Томаса Гріна "Принципи політичного обов'язку", який зазначав, що "реальність дається суспільним визнанням", а громадська думка може з'явитися виключно завдяки "спільній свідомості" [2, с. 143–144].

Осереддям сильної демократії відповідно до Б. Барбера є обговорення. Але воно не може бути виражене простою промовою. Це значно більш складний процес, який стосується кожної людини і її взаємодії з іншими за допомогою мови і лінгвістичних символів. Починаючи з Аристотеля західна культурна традиція вирізнялася визначенням політичної сфери через логос. Сучасні ліберали також проводять паралель між політикою та обговоренням, але за суттєвого зменшення ролі останнього і зведення до найменших масштабів, перетворюючи його на інструмент символічного обміну між корисливими, але обачливими істотами.

У логіці своєї теорії Б. Барбер перш ніж вдається до деталізації функціонального значення обговорення, акцентує увагу на його трьох характеристиках: 1) процес обговорення передбачає рівнозначність слухання і говоріння; 2) процес обговорення є одночасно і емоційним, і когнітивним; 3) його інтенції спрямовані на дію і вихід за межі чистої рефлексії.

Вчений акцентує увагу на тому, що вміння слухати це не спосіб сканування слабкостей опонентів або ж прояв толерантності з боку більш слабких суб'єктів, це вміння поставити себе на місце іншого (того, хто тримає слово) бажання зрозуміти і віднайти спільне між ним і собою, це слухання загальної риторики, що у кінцевому результаті має відповідати виключно спільним цілям і загальному благу. Гарний слухач може виявитися поганим юристом, але він обов'язково буде адаптованим громадянином і чудовим сусідом. "Слухання є зрілим мистецтвом, яке своєю практикою збільшує рівність" [1, с. 175], – стверджує Б. Барбер. Окрім цього, у процесі обговорення надзвичайно вагома роль належить тиші, яка є неоціненним медіатором, адже під час паузи може виникнути співпереживання.

Стосовно діалектики емоційної і когнітивної складових у процесі обговорення Б. Барбер зазначає, що останнє виступає посередником між почуттями і встановленням причинно-наслідкових зв'язків і щодо інтересів та ідентичності, і щодо патріотизму та індивідуальності. Воно спроможне як створити спільноту, так і підтримати права, знайти консенсус і вирішити конфлікт. Воно підтримує різні форми виразу: тишу, ритуал, символ, міф, висловлення, клопотання, спокійні і галасливі маніфестації. "Сильна демократія шукає такі інституції, які б могли стати одночасно і голосом і вухом для цих явищ", [1, с. 177] – зазначає науковець.

Окрім цього, обговорення може допомогти у створенні альтернатив, спільних цілей, конкурентоспроможних бачень спільноти. Потенції обговорен-

ня підштовхують його до сфери намірів і наслідків, і роблять його більш умовним і конкретним. Політичне обговорення це не розмова про світ, це творення і перетворення світу. І постає сильною демократія за таких умов є доволі прагматичною у розумінні В. Джеймса. А сильна демократія постає прагматизмом, перекладеним на мову політики у модусі участі.

На думку Б. Барбера, функції обговорення у демократичному процесі розкриваються як мінімум у дев'яти категоріях. До них вчений відносить: артикуляцію інтересів, угоди і обміни; переконання; встановлення порядку денного; дослідження обопільності; почуття і когнітивні зв'язки; підтримку автономності; присутність і самовираження; переформулювання і реконцептуалізацію; побудову громади як творення суспільних інтересів, загального блага і активних громадян. Перші два пункти відповідають демократії ліберального зразку, шість наступних – частково знецінюються ліберальною теорією, бо не можуть бути забезпечені репрезентативними інститутами, а останній – підсумовує і узагальнює функціональний аспект обговорення. Вважаємо за доцільне розглянути кожен із перелічених пунктів більш детально.

Щодо артикуляції інтересів, угод і обмінів вчений зазначає, що у більшості теорій і практик ліберальної демократії процес обговорення виступає першопочатковим посередником в обміні, який відбувається поміж індивідами, що змагаються за максимізацію власних інтересів через ринкові інтеракції. Контракти є гарним прикладом, модель є економічною за своєю сутністю, а мова – трохи більше за математичну систему знаків. Ключовим в даному аспекті постає поняття інтересу, бо розвиває ідею індивідуалізму і антагоністичний характер взаємодії індивідів. Таке завузьке розуміння обговорення піднімає ряд проблем. Зокрема, створення клімату ворожості по відношенню до почуттів і невразливості щодо закликів мутуалізму. Сильна демократія також починає з артикуляції індивідуальних інтересів, але у ході обговорення, де учасники намагаються почути одне одного, а не вкласти вигідну угоду або перемудрувати один одного, виникає можливість переформатування індивідуальних інтересів на загальні.

В аспекті переконання вчений говорить про те, що ліберальні демократи визнають цей інструмент дієвим як і риторику взагалі, і використовують його переважно для переконання одне одного у більшій легітимності власних інтересів. Цей інструмент пов'язується з ідеєю "раціоналізації інтересів", яка безперечно, є далекою від істинного суспільного інтересу, але принаймні, дає розуміння зв'язку приватних і загальних благ. І в даному випадку, навіть така незначна конструкція рухає політику за допомогою обговорення до повного вираження приватних інтересів, і стає сходинкою на шляху до більш сильної форми демократичного правління.

Встановлення порядку денного у ліберальних демократіях завжди було і лишається прерогативою еліт, які у свою чергу подають громадянам вироблену ними логіку актуальних проблем як самозрозумілу і фіксовану, навіть природну і другорядну по відношенню до процесу обговорення і прийняття рішень. Однак, народ, який не встановлює власний порядок

денний, не тільки втрачає життєву владу управління, а й піддає небезпеці право на обговорення і прийняття рішення. Б. Барбер пише: "Те, що вважається питанням або проблемою, і те, як ці питання і проблеми формулюються, у великій мірі визначає те рішення, що буде прийняте... Той, хто контролює порядок денний, контролює результат" [1, с. 181].

Порядок альтернатив може мати не менш важливий вплив на вибір, ніж формулювання проблеми. За справжньої демократії встановлення порядку денного не може передувати обговоренню, воно має стати його частиною. Передача порядку денного до рук еліти дорівнює, на думку вченого, відмові від прав і відповідальності. За сильної демократії порядок денний є навіть не початком обговорення, а його серцевиною, у ході дискусії питання неодноразово аналізуються і зазнають переформулювання. Порядок денний громади визначає, де і ким вона є. Він визначає симбіоз спільноти і межі останньої, аналізує плани з минулого на предмет прорахунків і помилок, і плани на майбутнє з урахуванням цілей і спробами подолати попередні недоліки. З вступної частини демократії встановлення порядку денного за партисипаторної моделі перетворюється на визначальну та глибинну функцію.

Аналізуючи дослідження обопільності, Б. Барбер говорить про те, що коли обговорення зводиться виключно до процесу ведення торгів (що є властивим ліберальній демократії), у такому випадку воно у найкращому варіанті може лише допомогти нам ліпше дослідити наші відмінності. Насправді ж, функції обговорення як проговорення (озвучування альтернатив), ведення торгів (обмін вигодами), прийняття рішень (вибір цілей) супроводжується більш складним мистецтвом розмови, яке передбачає можливість виправлень і змін. На думку вченого, свідоме звуження цих функцій віддаляє нас від реальної демократії, і істинного сенсу обговорення як такого.

Діалектика обговорення гарно змальована М. Оукшотом у роботі "Раціоналізм у політиці": "У розмові "факти" з'являються, лише щоб бути ще раз переведеними у можливості, з яких вони вирости: "упевненості" демонструються, щоб бути легкозаймистими, але не в результаті приведення у контакт з іншими "упевненостями", або сумнівами, а запалюються наявністю ідей іншого порядку; приблизні значення виявляються між поняттями, розташованими віддалено одне від іншого. Думки різних людей отримують крила і грають між собою, відповідаючи на кожен рух іншої та провокуючи одна одну до нових проявів" [3, с. 198].

Отже, по-справжньому демократичне обговорення не передбачає ієрархії або арбітражу, не визнає привілеї та більш вигідні позиції, не знає вищої влади за сам процес обговорення. І за таких умов обговорення починає працювати не на виявлення відмінностей, а на пошук спільностей, людина не протиставляється спільноті, а свобода не полемізує з владою, виникає поняття громадянина, яке знімає вище озвучені антиномії. Це відбувається в результаті дослідження спільного контексту, обставин, особливостей, які допомагають виникненню єдиного "ми", адже через процес самоусвідомлення людина здатна почати відчувати

емпатію не лише до себе самої, а й до інших. Безперечно, такий різновид обговорення вимагатиме від громадян доволі високого рівня навичок спілкування, але це достатній стимул за бажання знайти порозуміння і не втратити власну автономність.

Вивчаючи значення когнітивних зв'язків і почуттів у якості функції обговорення, Б. Барбер зазначає, що "розмова дозволяє нам пізнати і навіть зрозуміти одне одного, але ми не обов'язково уподобаємо те, про що ми дізнались і те, що ми зрозуміли" [1, с. 186]. Відтак, корисно розмежовувати експлуатацію від чуттєвого використання обговорення при демократії, хоча на перший погляд вони мало чим відрізняються. Творець сильної демократії переконаний у тому, що коли ми шукаємо обопільність, обговорення звертається до когнітивних структур, але не слід забувати про емоційність промов, їхню чуттєвість, музикальність, символізм. За допомогою слів ми передаємо інформацію, висуваємо аргументи, тощо, але використовуємо відтінки, тон, тембр, емоційність ми можемо достукати один до одного. Емпатія досягає консенсусу, зміцнюючи спільність і почуття, коли кожен громадянин може сказати, що він такий як інші, і що йому подобаються інші. "Сусід – це незнайомець, перетворений за допомогою співчуття і розділених інтересів на друга" [1, с. 189], – пише Б. Барбер. Таким чином, обговорення долає стіну приватного світу і формує штучний світ політичного громадянства. Сила обговорення криється у здатності розтягнути людську уяву до меж, коли "я", зосереджене на власних інтересах, зможе бути реконцептуалізоване і реконституйоване у "ми", що створить підґрунтя для громади і спільної політичної дії.

Окрім того, що обговорення допомагає нам подолати вузьку сконцентрованість на власних інтересах, воно відіграє значущу роль у підтримці автономності індивідуальної волі, що є необхідним для демократії. Через обговорення ми постійно переоцінюємо наші ідеї, принципи, максими, на основі яких наша воля втілюється у політичну сферу. Щоб бути вільними, недостатньо бажати того, що ми обираємо, ми повинні мати стійку волю по відношенню до того, чим володіємо. Обговорення є принциповим механізмом, за допомогою якого ми можемо перевірити і знов заволодіти власними переконаннями, воно надає імунітет цінностям від закостеніння, а політичний процес захищає від ортодоксальності, негнучкості і ярма минулого. Лише присутність нашої власної волі, що працює над цінностями, може забезпечити цінності легітимність, а нам – автономність. Безперечно, автономність не є гарантією від моральної порочності, навіть навпаки, є її необхідною умовою. Однак, стосовно людської спільноти здається очевидним, що максими, які постійно переоцінюються, є більш бажаними за максими, що є незмінними і вимагають сліпого слідування.

Присутність і самовираження визнаються дослідником як ще одна функція обговорення, яка підтримує індивідуальну автономність. Факт, що індивід належить до політичної спільноти і схвалює спільні рішення, в ідеальному вигляді означає, що він переформулює приватні інтереси і погляди у розважливі спільні інтереси і погляди. Але більш реалістично цей факт також може свідчити про те, що індивід є керованим

загальною волею, аніж власною. Однак, вчений переконаний, що здорова демократична спільнота завжди лишає місце і можливість висловитись опозиції задля того, щоб її поглядам був наданий публічний статус. І можливо, спільне рішення не буде змінене цього разу, але позиція індивіда, який вважає себе членом спільноти, але в силу певних власних переконань не погоджується з рішенням, що приймається, буде озвучена і почута і взята до відома іншими членами громади. Існуюча ліберальна демократія в силу свого репрезентативного характеру перешкоджає такому різновиду обговорення двома шляхами. У незгодного громадянина немає можливості привселюдно висловити свою незгоду, його переводять до царини тиші, з одного боку, а з іншого – створюються такі умови, коли погляди можуть бути висловленні виключно перед прийняттям рішення, без огляду на іншомислячих, у яких може просто виникнути потреба висловити свій біль і незгоду після. Вчений відмічає: "У житті демократії не може бути жодного дня, коли громадяни можуть дозволити собі припинити обговорення себе, або дати можливість іншим припинити говорити до них" [1, с. 193].

Щодо переформулювання і реконцептуалізації Б. Барбер зазначає, що вони стосуються першочергово понять і цінностей, якими оперують і на які орієнтуються громадяни, це перманентні процеси, які визначають обговорення. Вони тісно пов'язані з кожною з вище описаних функцій, і знаходять власне самовираження саме в них. Встановлення порядку денного – це неперервна функція, яка передбачає постійну реконцептуалізацію суспільної справи, самої ідеї спільноти; дослідження обопільності сприяє зростанню свідомості громадян, в результаті чого виникає нове, більш широке розуміння спільної мови; когнітивні зв'язки і почуття залежать від співпереживання, яке змінюється в залежності від того, як ми бачимо наші інтереси і наші окремі ідентичності; автономія передбачає переосмислення наших цінностей і поглядів у світі, що змінюється; присутність кидає виклик спільному рішення, що допомагає полегшити переоцінку. Лише ведення торгів і переконання (у вузькому їх розумінні, властивому ліберальній демократії) позбавлені переформулювання, і в цьому, на думку дослідника, їхня найбільша біда.

Творець сильної демократії пише: "У підсумку, те, як ми називаємо речі, впливає на те, як ми їх робимо... майбутнє має бути спочатку назване, перш ніж бути створеним" [1, с. 197]. Мова в цьому контексті сприймається дослідником, як важливе поле бою, вона консервує або ліквідує традиції, кидає виклик парадигмам влади, і є свого роду дзеркалом, що відображає майбутнє. Якщо мова жива, суспільство має шанс на розвиток, якщо вона діалектична, суспільство може узгоджувати минуле і майбутнє, інтереси, соціальні прошарки тощо.

Посилаючись на Ю. Габермаса, відповідно до якого демократія першочергово означає рівний доступ до мови, Б. Барбер говорить, що сильна демократія передбачає розповсюджену і постійну участь у обговоренні цілої спільноти. "Потрапляючи до рук медіа, бюрократів, професорів і менеджерів, мова швидко перетворюється на ще один різновид

зброї в арсеналі правлячої еліти" [1, с. 197]. Громадяни за сильної демократії мають самостійно визначати своє майбутнє, аналізуючи помилки минулого і коригуючи сучасне, вони повинні бути суб'єктами, а не об'єктами політичного процесу, активними, свідомими і дієвими, залученими до неперервного процесу обговорення, в якому може повномірно розкритися їхня громадянська сутність, і за допомогою якого можуть реалізуватися демократичні принципи свободи, рівності і справедливості.

І врешті решт, остання дев'ята функція обговорення за Б. Барбером – побудова громади як створення суспільних інтересів, загального блага і активних громадян – постає завершальною сходинкою до ключової мети, розвитку громадянства, здатного до суспільних міркувань і політичних суджень, потрібних для спільного майбуття в ім'я загального блага. Дана функція, на глибоке переконання вченого, піднімає цілу низку гострих питань, зокрема, що є "суспільним", і який політичний зв'язок між благом і інтересами? Однак, попри всі ці питання, він переконаний у тому, що лише обговорення є тією рушійною силою, яка може допомогти нам створити спільноту, спроможну до усвідомленого формування власного майбутнього, і в тому, що обговорення може отримати енергію для свого розгортання виключно зі спільноти.

Критикуючи ліберальну демократію, Б. Барбер звинувачує останню у свідомому зменшенні ролі населення у процесі обговорення, а відтак, і у процесі прийняття рішень, надаючи можливість населенню лише час від часу за допомогою процедури виборів на різних рівнях делегувати свої повноваження представникам, які, буцімто, більш обізнані у реальних цілях спільноти, є більш компетентними і ґрудованими. Він наголошує: "Ті, хто визначають демократією такий різновид, коли прийняття рішення відбувається через вибір або голосування, позбавляють її необхідної дії, без якої політика стає абстрактним процесом, який не має жодного відношення ані до влади, ані до реальності" [1, с. 198].

Сильна ж демократія пропонує альтернативу, яка не відкидає усі чесноти ліберально-демократичного погляду на рішення як вибір за певних умов, але розвиває більш широкий підхід до розуміння політичного судження і здійснення політичної волі. Вона розуміє прийняття рішення, як таке що базується радше на волі, а не на виборі, і судженні, а не перевазі. Наслідуючи Ж.-Ж. Руссо, сильні демократи надають перевагу мові легітимної волі, аніж мові правильного вибору. За такого підходу громадянин, не буде заявляти, що він хоче щось. Його формулювання звучатиме інакше: щось може бути добрим для нас. Мати волю для Б. Барбера рівнозначно творінню світу або привнесенню подій у цей світ, а ці акти визначають владу як здатність творити або модифікувати реальність. І в даному випадку моє бажання не протиставляється бажанню іншої людини, моє бажання протиставляється загальній волі. У політиці ми не можемо воліти за себе, ми можемо це робити за всіх.

Б. Барбер переконаний, що велика кількість дилем і парадоксів ліберальної демократії зникає, коли ми транскрибуємо їх мовою сильної демократії. Зокрема, він звертається до чотирьох наступних: 1) людські

преференції є непропорційними, але мають бути артикульованими, ра-
нжованими, порівняними і оціненими; 2) спроби зробити політику більш
репрезентованою лише продукують фрагментовану, неефективну сис-
тему, все більше елітизовану (так званий залізний закон олігархії);
3) виборці є рівними за кількістю наданих ним голосів, але можуть бути
далеко нерівними щодо інтенсивності і кількості питань, по яких вони
хочуть голосувати; 4) плюралізм будь-яких індивідуальних ролей та ін-
тересів ослаблює і приватизує громадянство, і краде його ключову (су-
веренну) роль. Лише сильна демократія з її абсолютно іншим баченням
сенсу і значення політичної участі громадянина, може подолати ці кри-
зові дилеми ліберально-демократичної традиції і внести ясність у саме
поняття громадянства.

1. Barber B. Strong Democracy: Participatory Politics For a New Age. – Berkeley: University of California Press, 2003. – 320 p. 2. Green T. H. The Principles of Political Obligation. – London: Longmans, 1941. – 210 p. 3. Oakeshott M. Rationalism in Politics. – New York: Basic Books, – 1962. – 333 p.

Надійшла до редколегії 17.02.14

Д. А. Печенюк

ПОНЯТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОГО УЧАСТИЯ В КОНТЕКСТЕ ТЕОРИИ СИЛЬНОЙ ДЕМОКРАТИИ Б. БАРБЕРА

В данной статье автор исследует особенности понятия политического участия в контексте теории сильной демократии Б. Барбера сквозь призму функциональных характеристик процесса политического обсуждения. Изучаются следующие функции обсуждения: артикуляция интересов, соглашения и обмена; убеждение; формирование повестки дня; исследование взаимности; чувства и когнитивные связи; поддержка автономности; присутствие и самовыражение; переформулировка и реконцептуализация; построение сообщества как создание общественных интересов, всеобщего блага и активных граждан. Доказывается мысль о преимуществах понимания политического участия в рамках теории сильной демократии в сравнении с другими подходами, предлагаемыми теоретиками либеральной демократии.

Ключевые слова: политическое участие; сильная демократия, либеральная демокра-
тия, политическое обсуждение, сообщество, гражданин, принятие политических решений.

D. O. Pechenyuk

THE NOTION OF POLITICAL PARTICIPATION IN THE CONTEXT OF THE THEORY OF STRONG DEMOCRACY BY B. BARBER

In this article the author examines the concept of political participation in the context of the theory of strong democracy by Barber B. through the prism of the functional characteristics of the process of political debate. He studies the following discussion functions: the articulation of interests, bargaining and exchange; persuasion; agenda-setting; exploring mutuality; affiliation and affection; maintaining autonomy; witness and self-expression; reformulation and reconceptualization; community-building as the creation of public interests, common goods and active citizens. It is proved the idea of understanding the benefits of political participation in the framework of a strong democracy theory in comparison with other approaches proposed by theorists of liberal democracy.

Keywords: political participation, strong democracy, liberal democracy, political talk, community, citizen, political decision-making.